

dogme krščanstva tajé, pa vkljub temu pravijo, da so kristjani. Racionalizem zametujejo, pa hočejo vendar s svojim umom cerkveni nauk nadomestiti z boljšim. Religijo hočejo braniti, a najboljšo religijo izpodkopujejo. Nравnost hočejo zboljšati, a ji podirajo verski temelj. Iz tako zmedenih pojmov ne bo moderna mladina nikdar spoznala, kaj da hoče, ampak bo le sebi in ljudstvu škodovala. Mi pa nujno opozarjamo dijaštvo, naj proučuje apologetična dela in naj se na podlagi pozitivne katoliške resnice izobrazuje, da bo mogla pravično in brez predsodkov s trdnim svetovnim naziranjem presojati moderno življenje. *Dr. E. L.*

Socializem. Spisal dr. Janez Ev. Krek. I. snopič. Izdaja „Slov. kršč.-socialna zveza“. V Ljubljani 1901. Tisk „Katol. tiskarne.“

V Slovencih se je zadnji čas že mnogo dobrega napisalo o socialnih problemih. „Rimski Katolik“, „Katoliški Obzornik“, „Dom in Svet“ in drugi slovenski katoliški listi so prinesli mnogo lepih sestavkov o socialnem vprašanju. Toda samostojne knjige o toli aktualnem vprašanju še nismo imeli. Zato je bila srečna misel „Slovenske krščansko-socialne zveze“, izdati tako knjigo. Še bolj srečna misel je bila, da je „Zveza“ za to delo naprosila dr. Kreka. Saj je ravno dr. Krek napisal največ rečenih člankov, bavil se je neprestano teoretično in praktično s sociologijo, in je v tej stvari med Slovenci in čez meje priznan veščak. Zato ni čuda, da smo se razveselili, ko smo čuli to vest. Le en pomislek smo imeli — da govorimo odkrito — ali bo namreč dr. Krek tako težko vprašanje tudi obdelal na tak način, da bo knjiga zares praktična in tudi preprostejšemu delavcu umevna. No, ta strah je sedaj pri kraju. Prvi snopič, ki leži pred nami, je pisan tako umevno in poljudno, da ga bodo z veseljem in doumevanjem brali vsi, ki se zanimajo za najbolj pereče vprašanje naše dobe. Želimo le, da bi dr. Krek tudi v naslednjih zvezkih s priznano znanstvenostjo družil tako umevnost in poljudnost, in prepričani smo, da bo njegov „Socializem“ pravi „hodi-zmano“ slovenskemu ljudstvu. Socializem bo imel dva dela. V prvem bo dr. Krek tolmačil zistem, v drugem pa zgodovino socializma. Delo prav toplo priporočamo.

A. U.

Hrvaška književnost.

Knjige „Maticе Hrvatske“.

Prav krasne knjige je podala tudi letos „Matica Hrvatska“ svojim članom. Zemljepis in zgodovina sta zopet letos zastopana po krasnih spisih, in tudi leposlovni del je jako bogat. Začnimo svoje poročilo z glavno knjigo, na katero je „Matica Hrvatska“ letos najbolj ponosna.

Spomen-evieće iz hrvatskih i slovenskih dubrava. U vienac savila „Matica Hrvatska“. Sa slikom biskupa Josipa J. Strossmayera, 29 slika u slogu i 18 umjetničkih priloga. Zagreb 1900. Izdanje „Maticе Hrvatske“. Vel. 8°. Str. XXXII in 658. — Med vsemi knjigami, kar jih je izdala doslej „Matica Hrvatska“, je ta knjiga prav posebna in odlična. Posvečena je velikemu dobrotniku hrvaškega naroda, biskupu Strossmayerju, v spomin petdesetletnice njegovega biskupovanja. V uvodnem spisu popisuje predsednik „Maticе“, Tade Smičiklas, z vzneseno besedo življenje in delovanje velikega škofa; nato sledé slavnostne pesmi Ivana Trnskega, fra Grge Martića in Simona Gregorčiča. V bujni raznoličnosti se vrste krajši in daljši spisi, pesmi in povesti, narodopisni in zgodovinski članki, podobe pokrajin in kipov. Slovenski in hrvaški jezik sta v knjigi enakopravna in se vrstita neprisljano. Resnične so besede, ki jih je napisal predsednik g. Tade Smičiklas: „Hrvatski i slovenski književnici združise se, da saviju jedan književni vijenac, iz koga ima prosjati jednodušna književnička sloga slovenskoga i hrvatskoga naroda. Uz njih pristaju umjetnici, koji će djelu podati sjaj i umnožiti mu ljepotu. Misao ih jedna svela, da proslave petdesetgodišnju slavu biskupovanja J. J. Strossmayera. Misao je ova krasan izraz one glavne ideje naroda hrvatskoga i slovenskoga, vodilice svega historijskoga života njihova u devetnaestom vijeku, da se obadva plemena slože i ujedine. Slovenci na krilima ljubavi donesoše svoje plodove književne i umjetničke. Smije se reći, da je ujedinjenje u ovoj književnoj radnji pravo ujedinjenje srđaca hrvatskoga i slovenskoga naroda. Slave svoga zajedničkoga dobrotvora!“ Podrobnosti pač ne moremo ocenjati, saj je zastopanih v knjigi dvainsedemdeset pisateljev, med katerimi je dvajset Slovencev. Osemnajst umetnikov, med njimi sedem slovenskih slikarjev in kiparjev, je okrasilo knjigo s posnetki svojih del. To „spominsko cvetje“, katero je nabrala „Matica Hrvatska“ po slovenskih in hrvaških književnih dobrih, ter je poklonila sivolasemu biskupu kot slavnosten dar, pozdravljamo še posebno zaradi tega z veseljem, ker bo pospešilo med Slovenci in Hrvati književno vzajemnost. V tej knjigi so zastopane tudi razne leposlovne smeri in različne znanstvene stroke. Vse pa preveva gorki duh krščanstva in slovanstva. *Dr. E. L.*

Toma Erdedi Bakač, ban hrvatski. Napisao Karlo Horvat, svećenik nadbiskupije zagrebačke. U Zagrebu 1900. Tisak Dioničke tiskare. Str. 102. Cijena 1 K. — Dasi je Tomaž Erdedi Bakač eden najslavnijših hrvaških banov, vendar do zdaj še niso imeli Hrvatje obsirnejšega življenjepisa tega znamenitega moža. To praznino je izpolnil mladi zgodovinar Karlo Horvat, ki je